

เศรษฐศาสตร์จุลภาค

เศรษฐศาสตร์ คืออะไร ?

เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์แห่งการบริหารจัดการ หรือการเลือกจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ หรือประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และประเทศชาติ เนื่องจากทรัพยากรมีจำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด ทำให้เราไม่สามารถผลิตทุกอย่างที่ต้องการได้ ดังนั้น การเรียนเศรษฐศาสตร์จะช่วยให้เราสามารถตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เศรษฐศาสตร์มหภาค คืออะไร ?

เนื่องจากวิชาเศรษฐศาสตร์ ครอบคลุมการตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ไปจนถึงประเทศชาติ ทำให้มีการแบ่งสาขาของวิชาเศรษฐศาสตร์ออกเป็น 2 สาขาหลัก ๆ ประกอบด้วย

เศรษฐศาสตร์จุลภาค เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของบุคคลและครัวเรือน ซึ่งจะกล่าวถึงเฉพาะส่วนย่อย ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น (เป็นเรื่องเล็ก ๆ ใกล้ตัวเรา) เช่น พฤติกรรมผู้บริโภค การกำหนดราคา เป็นต้น

เศรษฐศาสตร์มหภาค เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาพรวม หรือระดับประเทศ (เรียกว่าเป็นเรื่องใหญ่ ๆ) เช่น เรื่องรายได้ประชาชาติ การคลังของประเทศ และภาวะการจ้างงาน

เนื้อหาเศรษฐศาสตร์จุลภาคที่ควรรู้

ปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิต คือ สิ่งที่ต้องนำมาใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดเป็นสินค้าและบริการ ประกอบด้วย

1. **ที่ดิน** หมายถึง ที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูก หรือสถานที่ตั้งของโรงงานที่ทำการผลิต (ผลตอบแทน คือ ค่าเช่า)
2. **แรงงาน** หมายถึง ความคิดและกำลังของมนุษย์ที่นำมาใช้ในการผลิต (ผลตอบแทน คือ ค่าจ้าง)
3. **ทุน** หมายถึง เครื่องจักรหรือเครื่องมือที่นำมาใช้ในการผลิต (ผลตอบแทน คือ ดอกเบี้ย)
4. **ผู้ประกอบการ** หมายถึง ผู้ที่รวบรวมปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดสินค้าและบริการ (ผลตอบแทน คือ กำไร)

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

จากความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ ที่พูดถึงทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่มีจำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัดนั้น ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร จนนำไปสู่ปัญหาหลักทางเศรษฐศาสตร์ 3 ข้อ คือ

1. **What ?** (ผลิตอะไร)
2. **How ?** (ผลิตอย่างไร)
3. **For Whom ?** (ผลิตเพื่อใคร)

ทางเลือกและค่าเสียโอกาส

เมื่อเราต้องตัดสินใจเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เรามักจะมีคำถามในใจว่า “ทำสิ่งนี้ไปแล้ว จะคุ้มหรือไม่” เพราะเมื่อเราเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปแล้ว เราจะไม่สามารถทำอีกสิ่งหนึ่งได้ในเวลาเดียวกัน เช่น

1. พอลอยมีเงิน 1,000 บาท หากเลือกนำไปฝากธนาคาร ก็จะไม่สามารถนำไปลงทุนหุ้นได้
2. เพชรเลือกเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ ทำให้ไม่สามารถเรียนคณะมนุษยศาสตร์ได้

ดังนั้น เมื่อเกิดการเลือก จะทำให้เกิดค่าเสียโอกาสตามมาเสมอ ซึ่งค่าเสียโอกาสนี้ จะวัดจากผลตอบแทนที่เราต้องเสียไปเมื่อไม่ได้ทำอีกอย่างหนึ่ง จากในตัวอย่าง พอลอยมีค่าเสียโอกาสจากการไม่ได้นำเงินไปลงทุนในหุ้น และเพชรมีค่าเสียโอกาสจากการที่ไม่ได้เรียนในคณะมนุษยศาสตร์

กลไกราคา : อุปสงค์และอุปทาน

หากพูดถึงวิชาเศรษฐศาสตร์ คำที่เราจะได้ยินกันบ่อย ๆ คือ กลไกราคา หรืออุปสงค์และอุปทาน ซึ่งเป็นเรื่องที่หลายคนอาจจะไม่เข้าใจและมองว่ายาก แต่ที่จริงสามารถอธิบายได้ง่าย ๆ ตามนี้เลย

1. ในฐานะที่เราเป็นผู้บริโภค การที่เราพอใจจะซื้อ และมีความสามารถในการซื้อสินค้าและบริการ (ต้องครบทั้งสองส่วนนี้ คือ ต้องอยากซื้อ และมีเงินที่จะซื้อด้วย) สิ่งนี้เรียกว่า **อุปสงค์**
2. ในฐานะผู้ขายหรือผู้ผลิต การที่เราพอใจจะขาย และมีสินค้าและบริการที่พร้อมจะขาย (ต้องครบทั้งสองส่วนเหมือนกัน คือ ต้องอยากขาย และต้องมีของที่จะขายด้วย) สิ่งนี้เรียกว่า **อุปทาน**

ซึ่งทั้งอุปสงค์และอุปทาน จะเป็นไปตามกฎที่สัมพันธ์กับราคา อย่าง ๆ เลยก็คือ อุปสงค์จะเพิ่มขึ้นเมื่อราคาลด (ของถูก เรายิ่งอยากซื้อ) แต่อุปทานจะเพิ่มขึ้น เมื่อราคาแพง (ของแพง เขายิ่งอยากขาย) นั่นเอง

ตลาด

สิ่งแรกที่ต้องทำความเข้าใจเรื่องตลาด คือ ตลาดในทางเศรษฐศาสตร์ ไม่ใช่สถานที่ แต่เป็นผู้คน เพราะตลาดในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงซื้อขายสินค้าและบริการกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีสถานที่ ร้านค้า หรือต้องพบกัน ดังนั้นในแอปส้ม แอปฟ้า ที่เราซื้อขายของกัน ก็นับเป็นตลาดทั้งหมดเลย โดยในทางเศรษฐศาสตร์ เราจะแบ่งตลาดออกเป็นประเภทย่อย ได้ดังนี้

1. **ตลาดแข่งขันสมบูรณ์** เป็นตลาดที่มีผู้ซื้อและผู้ขายจำนวนมาก และผู้ซื้อผู้ขายสามารถเข้าออกตลาดได้โดยเสรี สินค้าและบริการในตลาดนี้ จะมีลักษณะเหมือนกันทุกประการ (จะซื้อเจ้าไหน ก็ใช้แทนกันได้)

ตัวอย่าง สินค้าในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ เช่น สินค้าการเกษตร (ให้น้อง ๆ นึกภาพเป็นปลาดุก เราจะซื้อหรือจะขายปลาดุกก็ทำได้ง่าย ๆ ปลาดุกเจ้าไหนก็เหมือนกัน)

2. **ตลาดผูกขาด** เป็นตลาดที่ไม่มีคู่แข่งเลย เพราะมีผู้ขายอยู่เจ้าเดียวในตลาด ไม่มีสินค้ามาทดแทน หรือทดแทนได้ยาก ทำให้ผู้ขายมีอำนาจมากในตลาด สามารถกำหนดราคาเองได้ ผู้ขายรายอื่นจะเข้าไปแข่งขันก็ไม่สามารถเข้าไปได้

ตัวอย่าง สินค้าในตลาดผูกขาด เช่น ไฟฟ้า ประปา ยาสูบ (ให้น้อง ๆ นึกภาพเป็นการไฟฟ้า เราทุกคนต้องใช้ไฟฟ้า และมีไฟฟ้าเจ้าเดียว กำหนดราคาเท่าไรเราก็ต้องจ่าย ถ้าเราอยากเป็นผู้ผลิตไฟฟ้าเองก็ทำไม่ได้)

3. **ตลาดผู้ขายน้อยราย** เป็นตลาดที่มีผู้ขายตั้งแต่ 2-3 ราย สินค้าในตลาดสามารถใช้ทดแทนกันได้ ลักษณะคล้าย ๆ กัน จะไม่แข่งขันกันด้านราคา

ตัวอย่าง สินค้าในตลาดผู้ขายน้อยราย เช่น น้ำอัดลม รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้ามือถือ (ให้นึกภาพสินค้าที่เราคิดซื้อผู้ผลิตได้ประมาณสองสามราย เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า ดีเท็ค เอไอเอส ทรู ราคาจะไม่แตกต่างกันมาก ใช้เครื่องใช้ไหนก็คล้าย ๆ กัน)

4. **ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด** เป็นตลาดที่มีผู้ขายจำนวนมาก สินค้าและบริการส่วนใหญ่จะอยู่ในตลาดนี้ ซึ่งสินค้าในตลาดนี้จะแตกต่างกัน แต่สามารถใช้แทนกันได้ จะแข่งขันกันโดยใช้โฆษณาต่าง ๆ

ตัวอย่าง สินค้าในตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด เช่น สบู่ แชมพู ยาสีฟัน (ให้ทุกคนนึกภาพเป็นสบู่ มีหลายยี่ห้อในตลาด สินค้าแตกต่างกันทั้งแบบก้อน แบบเจล แบบครีม แต่เราสามารถใช้อันไหนก็ได้ ซึ่งเราอาจจะเลือกซื้อเพราะ 1 แกรม 1 หรือซื้อเพราะชอบพรีเซนเตอร์ก็ได้)

ประเภทของตลาด ทางเศรษฐศาสตร์			
	จำนวนผู้ขาย	ลักษณะสินค้า / บริการ	ตัวอย่างสินค้า / บริการ
ตลาดแข่งขันสมบูรณ์	มีจำนวนมาก	สินค้าเหมือนกับทุกอย่าง	สินค้าทางการเกษตร เช่น ผัก ผลไม้
ตลาดผูกขาด	มีรายเดียวเท่านั้น	หาสินค้ามาทดแทนได้ยาก / ไม่มีสินค้าที่ทดแทนได้	ไฟฟ้า น้ำประปา
ตลาดผู้ขายน้อยราย	มี 2-3 ราย	สินค้าคล้ายกัน แต่สามารถใช้ทดแทนกันได้	น้ำมัน รถยนต์ เครื่อย่ายโทรศัพท์มือถือ
ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด	มีจำนวนมาก	สินค้าแตกต่างกัน แต่สามารถใช้ทดแทนกันได้	สบู่ แชมพู ยาสามัญ

ระบบเศรษฐกิจ

1. ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม คอนเซ็ปต์ง่าย ๆ ของระบบเศรษฐกิจนี้ คือ ทุกคนสามารถเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตได้ และมีเสรีภาพเต็มที่ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะมีกลไกราคาเป็นตัวกำหนดว่าควรผลิตอะไร ผลิตยังไง และผลิตเพื่อใครบ้าง

ข้อดี คือ ผู้ผลิตมีอิสระ สามารถผลิตสิ่งต่าง ๆ ได้ โดยมีแรงจูงใจเป็นกำไร เขาก็จะคิด หรือ สร้างสิ่งใหม่ ๆ มาให้ผู้บริโภคได้เลือกซื้อ

ข้อเสีย คือ เมื่อการแข่งขันมีมากขึ้น ก็จะมีการใช้ทรัพยากรสิ้นเปลือง และอาจนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำได้

2. ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม เป็นระบบเศรษฐกิจที่รัฐบาลจะเข้าไปควบคุม หรือเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และรัฐบาลจะเป็นผู้วางแผนกิจกรรมทางเศรษฐกิจเอง โดยที่ประชาชนหรือผู้บริโภคจะถูกจำกัดสิทธิ์ในการเลือกบริโภค

ข้อดี คือ จะเกิดความเท่าเทียม เพราะรัฐบาลเป็นคนจัดการทุกอย่างให้หมด

ข้อเสีย คือ ถ้ารัฐบาลวางแผนผิดพลาด การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ก็ไม่เกิดประโยชน์ และข้อเสียที่สำคัญ คือ ทางฝั่งเอกชนจะไม่มีแรงจูงใจในการผลิต ทำให้ไม่เกิดการพัฒนางานสิ่งใหม่ ๆ (อารมณ์ประมาณว่า ทำดีมาก ก็ไม่ได้อะไรเพิ่ม ขึ้นทำเท่าที่สั่งแล้วกัน)

3. **ระบบเศรษฐกิจแบบผสม** เป็นระบบเศรษฐกิจที่ประเทศไทยของเราใช้อยู่ คอนเซปต์ของระบบนี้เกิดจากการผสมผสานระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมเข้าด้วยกัน โดยเอกชนสามารถเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตได้ ใช้กลไกราคาในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ แต่รัฐบาลจะเข้าไปแทรกแซงในกิจการบางอย่าง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม หรือเพื่อช่วยเหลือประชาชน เช่น ไฟฟ้า ประปา การขนส่งสาธารณะ เป็นต้น

ข้อดี คือ ให้เอกชนแข่งขันกันได้ และรัฐบาลเข้าไปดูแลด้วย ก็จะทำให้เกิดความสมดุลมากขึ้น

ข้อเสีย คือ ในบางกิจการที่รัฐบาลเข้าไปดูแล มักจะขาดทุน เนื่องจากทำเพื่อช่วยเหลือประชาชนนั่นเอง

สรุป

ระบบเศรษฐกิจ 3 รูปแบบ

	เจ้าของปัจจัยการผลิต	ข้อดี	ข้อเสีย
ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม	ทุกคนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตได้	ผู้ผลิตมีอิสระในการผลิตสิ่งใหม่ ๆ	- ใช้ทรัพยากรสิ้นเปลือง เมื่อมีการแข่งขันมากขึ้น - อาจเกิดความเหลื่อมล้ำ
ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม	รัฐบาลเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต	เกิดความเท่าเทียม	- ถ้ารัฐบาลวางแผนผิดพลาด การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จะไม่เกิดประโยชน์ - เอกชนขาดแรงจูงใจในการผลิตสิ่งใหม่ ๆ
ระบบเศรษฐกิจแบบผสม	เอกชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต แต่รัฐบาลจะเข้าไปแทรกแซงในกิจการบางอย่าง	เกิดความสมดุลระหว่างรัฐบาลและเอกชน	บางกิจการที่รัฐบาลเข้าไปดูแล มักจะขาดทุน

SmartMathPro

“วิธีที่ดีที่สุดในการทำนายอนาคตของเรา

ก็คือการสร้างมันขึ้นมาด้วยตัวเราเอง”

- ครูกอล์ฟ -

สนใจติววิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม online.smartmathpro.com

